

שבת הראי"ה

ליקוטים מתורתו של הצדיק והחסיד, מרא דארעא דישראל, שר התורה ורועה ישראל

רבי אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

פרשת
בהעלותך

גליון מספר 77

יצא לאור ע"י ארגון 'אור האורות' הפצת תורת הגה"צ הראי"ה קוק זיע"א ♦ שאלות ותגובות ניתן לשלוח לכתובת: רח' הרב צבי יהודה 6 דירה 3 בת-ים, או בדוא"ל: reiyaa@gmail.com ♦ להתקשר למספר: 054673528 ♦ תרומות ניתן להפקיד בבנק הדואר חשבון מס' 20778885 ♦ ניתן לקרוא את העלון גם באתר: www.yeshiva.org.il ♦ ניתן לקבל את העלון במייל מדי שבוע

אורות הפרשה

בן עֶשָׂה אֶת הַמְנוּרָה וְחַ, דו.

"משה רבינו כולל הוא כל נשמות ישראל מצד התורה, ומשיח הוא כולל אותם מצד עצמן, מצד מחשבתן של ישראל הקודמת לכל. ומצד הפנימיות, הלא נשמתן של ישראל הוא שורש התורה ופנימיותה, והתורה בשביל ישראל נבראה, ע"כ "וגבה מאד" נאמר במשיח, גם ממה, ומ"מ מצד התגלות התורה הוא רק קרוב למעלת משה. מצד גדולת ערכה של נשמת משיח, הכוללת את עצמיות שורשן של ישראל, אין שום חוצפא יכולה לפגוע בקדושתו, והיא בזה מתעלה מגילוי התורה שהיא צריכה דוקא בושא, שהיא הפך החוצפא, כדכתיב במתן תורה "כי לבעבור נסות אתכם בא האלהים, ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו", ודרשו חז"ל: זו הבושא. [...], ובעקבתא דמשיחא חוצפא יסגא, ולא תוכל כלל להמעיט את השפעת קדושתו. התעוררות קדושת משיח בנבואה בא ע"י אלדד ומידד, שנבאו על עסקי גוג ומגוג [סנהדרין יז], ובזה נכללים כל עניני הארת משיח וכל המסיבות הסובבות אותו. ותורה שבע"פ, שבדורות האחרונים מתהפכת לתורה שכתב, היא באה מצדם, והמה בכתובים. בויהרא עילאה דאדם הראשון, היה אורו של משה ואורו של משיח כלול כאחד, כי

באמת נשמה אחת היא. ע"י נפילת העולם בחטא הקדום, נתרחק משה מלהאיר בתוך החוצפא, ופירש מן האשה. הקדושה של דור המדבר תבעה את האחדות של זיהרא דאדה"ר, ורצו שמש דווקא יאכילם בשר, ושיכנס להאיר בתוך החוצפא. ומשה אמר "האנכי הריתי את העם הזה", כלומר בתוך החוצפא אי אפשר לי להאיר. ונשאר קץ משיח סתום, ולא נתפרש בתורה [...]. המנורה כוללת קדושת נשמת ישראל מצד עצמה, שנראית לכאורה חיצונה לגבי התורה שבקודש הקדשים, ובאמת היא מאירה לכל, והיא סוד עדות לישראל, אלא שהיא יכולה להאיר בחוץ ג"כ. גם קדושת נשמת ישראל מוארה היא מנשמת משה ביסודה העליון, אבל לא כפי ציורה שבפועל, ע"כ הייתה המנורה צריכה להיות מצויירת אצל משה כמראה אשר הראה ד' את משה, אבל בפועל לא עלתה בידו לעשותה, כ"א "כך עשה את המנורה", מי שעשה, מעשה שמים ע"י תעלומתה של נשמת משה מצד זיהרא עילאה דאדה"ר, שכולל את האומה כולה ברוחניותה, ומצדה אין שום סיג ופגם בכל ישראל, "כולך יפה רעיתי ומום אין בך". לא כמו מצד הנבואה והתגלות התורה שישנם מדריגות וחילוקים [...]" [מגן הראי"ה, שמונה קבצים, קובץ ח' פסקה קנו, ע"י...].

אורות הראי"ה

קשרי הידידות בין מרן הראי"ה זיע"א

והג"ר זליג ראובן בנגיס זצ"ל, ראב"ד העדה החרדית (א')

פרק א': בחירי ישיבת וולוז'ין

המדברים על מעלת הגר"ר, כותב: "הוא מילדי קהילתנו וילנא בק"ק שניפשקא הסמוכה לפ"ק, בעודנו צעיר בימי בחרותו כשהיה בר שיבסר ושיחסר שנין, היה מפורסם לעילוי גדול נפלא מאוד והיה בקי נפלא בכלה תלמודא ובדברי הפוסקים [...] כאחד מגדולי זמנינו, והכל בשכל ישר ונפלא מאוד".

לימודו בישיבת וולוז'ין

בגיל שבע עשרה הגיע הגר"ר ללמוד בישיבה הקדושה בוולוז'ין, אם הישיבות, ומייד עם בואו נמנה מקומו של העילוי בין חשובי התלמידים בישיבה, בהיקף בקיאותו ובכשרונותיו. לימים הוא סיפר, שאחר שידע את כל השי"ס על בוריו, רק אז החליט שהגיעה שעת הכושר לשי"ס פעמיו לישיבת וולוז'ין.

מסופר שחודשים ספורים אחר בואו לישיבה נבחן אצל רבו הנצי"ב על כל השי"ס, אך הנצי"ב לא הסכים לכתוב לו מכתב תעודה על כך, כי היו שלושה דיבורי תוספות שלא ידעם על בוריים. ר' זליג ראובן חזר מיד לתלמודו ועבר ושינן את כל השי"ס, ולאחר שנתיים הצליח לקבל את התעודה מהנצי"ב. מפעם לפעם היה מראה את התעודה לבחורים צעירים להראות להם שהדבר אפשרי ולא בשמים היא לגמור ש"ס בגיל צעיר... מתוך ענוותנותו לא הרגיש בעצמו את כוחותיו הנפלאים – הזכרון הפלאי אשר נתברך מה' והתמדה שלו.

הגר"ר הגיע וולוז'ין בשנת תרמ"א בערך. הגאון הזקן הנצי"ב שימש כראש הישיבה עם נכדו ומשנהו הגאון ר' חיים מבריסק. שניהם חבבו את ר' זליג, וזכה לקנות לעצמו כינוי בפי הנצי"ב "שי"ס ח"י". הנצי"ב נהג להזמין לפעמים בחורים לארוחת שבת קודש, הזמנה שהייתה נחשבת "כזכות" גדולה. מיד כשהגיע ר' זליג ראובן לישיבה היה הנצי"ב מחפש את "השניפישאקער" להזמין לסעודת שבת. כמובן שבביהמ"ד סערה רוח של קנאת סופרים על תשומת לבו של הגאון התלמיד הצעיר, אבל אותם שנכחו על שולחנו של הנצי"ב באותו ליל שבת, הבינו את הכל, בראותם את ר' זליג ראובן מיישב קושיותיו וספקותיו של רבם בבקיאות חדה ובמהירות מדהימה.

בצעירותו העיד עליו גאון אחד (יתכן והיה זה הנצי"ב): "אילו היה ר' זליג ראובן רק מצויין בגודל שקידתו והתמדתו בתורה ולא היה מבורך עם כשרונותיו האדירים – גם היה מעודת להיות כאחד מגדולי הדור הבא. ואילו היה כוחו רק במה שמבורך עם כשרונות גאוניים, ולא היה כל כך מתמיד ושקדן בלימודו – ודאי היה מספיק על

אחת הפרשיות המעניינות בחיי מרן הראי"ה, היא ידידותו האמיצה עם הגאון המופלא רבי זליג ראובן בנגיס זצ"ל, גאב"ד העדה החרדית בירושלים. ידידות זו, שהחלה בתקופת לימודם בישיבת וולוז'ין, והמשיכה ברבות השנים, הייתה לסמל של אהבה ושלום בין תלמידי חכמים. כידוע, הרב בנגיס ומרן הראי"ה היו חלוקים במספר נושאים שבהשקפה, ודעותיהם היו מנוגדות מאוד, אך כל זה לא פגם כהוא זה באהבה הגדולה שהייתה ביניהם, ובהערכה ההדדית שרחשו איש לרעהו. מוסר גדול אנתנו יכולים ללמוד מכך גם לימינו, בעניין היחס הראוי בין בתי המדרשות השונים. תולדות חייו של ר' זליג ראובן, הופיעו בקונטרס 'חיי ראובן' [מאת הרב שלום גריי, בן ינו של הרב בנגיס. נדפס בתוך הקובץ 'ישורון' כרך יב], ומשם נלקחו הרבה מהסיפורים שלהלן.

הנער המופלא זליג ראובן

בי"א סיון תרכ"ד נולד ר' זליג ראובן, בעיירה שניפישאק (פרוור בוויילנה). אביו הרב צבי הירש ז"ל, היה תלמיד חכם ומנכבדי העיר. הוא הצטיין במידת האמת המיוחדת שהייתה בו, והיא נמשכה לבנו ר' זליג ראובן.

כאשר הגיע זמנו של ר' זליג ראובן לילך לישיבה, אמרה אמו שלדעתה יש לבחור את הישיבה בה הספסלים רחבים יותר, כדי שיוכל לישן בבית המדרש ולא ייאליץ ללכת לאכסניא לישון במיטתו. כבר משחר טל ילדותו קנה לעצמו את הכינוי שבו נשתמשו ה"ח שבישיבת וולוז'ין": "העילוי משניפישאק". פעם כשביקר הגאון הרידב"ז בעיר וילנה, בעת שבתו בבית לקבל אנשי העיר, כדרכם של הרבנים האורחים, התעוררה שיחת ת"ח עמוקה וארוכה. הילד זליג ראובן, שהיה אז בן פחות מעשר שנים, התערב והעיר לגאון שהדבר מפורש במסכת גיטין. הרידב"ז מיד נרתע, ואחרי שסקר את כל המסכת בעל פה טען שאינו זוכר כדבר הזה. הילד עמד בדעתו, ומיד השיב שאם תעיינו כדף פלוני וברשי"י פלוני, שם תמצאו את הענין מפורש, וכן היה.

מסופר עוד על פגישה נוספת בין ר' זליג ראובן ובין הרידב"ז בכותלי ישיבת וולוז'ין. הנצי"ב טען שהבחור ר' זליג ראובן יודע ש"ס, והרידב"ז רצה לבחון אותו כי חשב שזה גוזמא, על כן ביקש ממנו שייגיד כל דף נ"ט שבש"ס. ר' זליג ראובן השיבו על אתר בשלימות ובדיקו נמרץ, ושוב היה הדבר לפלא בעיני הרידב"ז. רבה של וילנה, הגאון ר' שלמה הכהן זצ"ל (בעל 'חשק שלמה'), באחד ממכתביו

